

ПРИНЯТО:

педагогическим советом МАДОУ
«Детский сад № 342
комбинированного вида»
Приволжского района г. Казани

Протокол № 01
от «01» сентября 2022 года

УТВЕРЖДАЮ:

Заведующий МАДОУ
«Детский сад № 342
комбинированного вида»
Приволжского района г. Казани

 Никитина М.П.
«01» сентября 2022г.

Рабочая программа

воспитателя по обучению татарскому языку

Муниципального автономного дошкольного образовательного учреждения

«Детский сад № 342 комбинированного вида»

Приволжского района города Казани

на 2022-2023 учебный год

Составила:
Хайбуллина М.А.

Эчтәлек

№	Бүлекнең атамасы	Бите
	АҢЛАТМА ЯЗУЫ	2
I	МАКСАТЧАН БҮЛЕК	
1.1	Программаның максаты һәм бурычлары	2
1.2	Программаның принциплары	3
1.3	Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар	4
1.4	Эш төрләре һәм формалары	4
1.5	Көтелгән нәтижеләр	4
II	ЭЧТӘЛЕКЛЕ БҮЛЕК	
2.1	Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү (биш белем өлкәсендә)	5-7
2.2	Укыту методик комплектының эчтәлегенә	8
2.3	“Минем өем” проекты. (4-5яшьлек балалар өчен)	8
2.4	“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшьлек балалар өчен)	8
2.5	“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшьлек балалар өчен)	8
2.6	Төрле эшчәнлекләрдә белем бирү формалары	9
2.7	Тәрбияче белән балаларның бердәм эшчәнлегенә	9
2.8	Педагоглар белән бердәм эшчәнлек	10
2.9	Балалар бакчасында тәрбияләнүче балаларның эти-әниләре белән бердәм эшчәнлегенә (якынча)	11
III	ОЕШТЫРУ БҮЛЕГЕ	
3.1	Баланың үсешен тәэмин итүче психологик һәм педагогик шартлар	12
3.2	Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлеккә оештыру үзенчәлекләре	13
3.3	Бәйрәмнәр һәм күнел ачу чаралары	12-13
3.4	Методик материаллар һәм белем бирү чаралары	13
3.5	Файдаланылган әдәбият	13
	<p>Кушымталар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның татар телендә сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен тикшерү. 2. Тематик планнар: “ Минем өем”, “ Уйный- уйный үсәбез”, “ Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар”. 3. Бәйрәмнәр. 4. Укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар исемлегенә. 5. Укыту методик әсбаплар исемлегенә. 6. Белем бирү эшчәнлегенә челтәре (якынча) 7. Тәрбияченең эш көне бүленешенә (якынча) 	14- 41

АҢЛАТМА ЯЗУУ

“Россия Федерациясендә белем турында” федераль закон - 29.12.2012 N 273-ФЗ (07.05.2013 үзгәртүләр кертеләп, 19.05.2013 гамәлгә кәргән), “Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010–2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларны татарчага өйрәтү программасы, укыту-методик комплекты (УМК) төзелде.

Балалар бакчасында татар теленә өйрәтү программасын (алга таба программа) “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт стандартлары”на (РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 23.11.2009 елда 655 нче карары нигезендә расланган) нигезләнеп, балаларның яш үзгәрешләрен исәптә тотып татар теленә өйрәтүче тәрбияче Хайбуллина Мәдинә Әхәтовна төзде.

Программа 4 яштан 7 яшкә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренә эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшәгә баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якин килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Лисина, В.Н. Мещерякова) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

Зарипова З.М., Кидрәчева Р. Г.ның «Татарча сөйләшәбез» укыту – методик комплекты ярдәмендә рус һәм башка милләт балаларына татар теле өйрәтелә.

«Татарча сөйләшәбез» укыту-методик комплекты өч проектан тора һәм аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала:

1. «Минем өем» проекты (4-5 яш).
2. «Уйный – уйный үсәбез» проекты (5-6 яш).
3. «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» проекты (6-7 яш).

Методик кулланмаларда 60 ар белем бирү эшчәнлегенә конспектлары бирелгән. Укыту методик кулланмада бирелгән тематик планга таянып, мультфильмнар, анимацион сюжетлар, “Әкият илендә” тапшыруын кулланып, перспектив план төзелде.

Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлегенә алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтәзмәләр, диалоглар эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла.

Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлегенә аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы рольгә уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла.

I. МАКСАТЧАН БҮЛЕК

1.1 Программаның максаты һәм бурычлары

- Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу телгә тудыру.
- Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.
- Балаларның көнкүрешкә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнән басту, һәм сүзтәзмәләргә төрле ситуацияләрдә кулланышка керту.
- Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.

- Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенә сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
- Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.
- Балаларны телнең мәдәнияты белән таныштыру.
- Пассив актив сузлекне баету.

1.2 Программаның принциплары

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзенчәлеген исәпкә алып, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлап (аудирование), тел үзенчәлекләрен төрле күнегүләрдә биреп, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйләп рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенә төп чарасы булып торган уен аша үткөрү;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы: социаль-коммуникатив, танып-белү, сөйләм үстерү, ижади сәнгать, физик үсеш ярдәмендә сөйләм үстерү;

Белем бирү эшчәнлегенә мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзә өчен кызык булганда, үзенә шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәрәнкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенә дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алу.

Төркемнәрдә атнага 25-30 ар минутлык 3 эшчәнлек оештырыла. Темалар бер-берсенә бәйләнәшле итеп, балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып сайланган. Белем бирү эшчәнлекләренә темасы катлауландырылып, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелгән. Һәр теманы йомгаклау өчен, гомумиләштерү эшчәнлегә буларак, анимацион күренешләр дә эшләнгән. Уртанчылар төркемдә рус һәм башка милләт балаларына татар теле режим вакытында уеннар аша өйрәтелә.

Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлегә алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә, 3 нче белем бирү эшчәнлегә режим моментларында да оештырылырга мөмкин. Планга индивидуаль эш тә кертелә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтезмәләр, диалоглар эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла. Яңа сүзләргә, сүзтезмәләргә, ситуацияләргә балалар аңламаган очракта, тәрбияче рус телендә сөйли.

Балаларга темадан тыш артык сүзләр, уеннар, жырлар, шигырьләр төп программаны үзләштергән очракта бирелә. Бала татар телендә сүзгә дәрәҗәсез әйтмәгән очракта, тәрбияче баланы тыңлап сүзгә дәрәҗәсез үрнәгән бирә. Балалардан авазларның дәрәҗәсез әйтелешен катгый таләп итмәскә кирәк. Тәрбияче сөйләмдә акцент, жирле диалект, аваз кимчелекләре булмаска тиеш. Тәрбияче сүзлек белән эшләгәндә татар һәм рус телләргә өчен уртак сүзләргә таяна ала. Тәрбияче үзенә эшенә ижади якин килергә, төрле алымнар, чаралар эзләп, аларны кулланырга тиеш.

Укыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзлештергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яңа алымнар кертү, баету хуплана. Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш.

Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлеген аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы-рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сөхнәләштерү һ. б.) ныгытыла. Рус телле балаларны татарча сөйләшкәндә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм эти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтижә бирә.

1.3 Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, жырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеген өчен материаллар).
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

1.4 Эш төрләре һәм формалары

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерелешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, жырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сөхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (эти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Ижади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләргә ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, жырлау, кабатлау, ишеткән сүзгә рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

1.5 Көтелгән нәтижәләр

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (сентябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Урганчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәрергә мөмкин.

Тикшерүгә һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлегенә булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә. Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәргә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан эзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтижә ясала.

Мәктәпкә киткәндә балалар барлыгы 167 сүз үзләштерергә тиеш.

Сөйләм үсеше мониторингы уку елы башында һәм уку елы ахырында күзәтүләр рәвешендә үткәрелә.

Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм		
Өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану (өйрәнгән темалар буенча 5-6 рәсем яисә предмет күрсәтелә, бала татарча исемнәрен әйтә белергә тиеш)	Ягымлы сүзләр куллану (исәнме, саубул, рәхмәт, исәнмммесез, сау булыгыз, зур рәхмәт, хәерле көн, хәлләр ничек? әйбәт)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, уйна, ки, сал, эч, бие, җырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк?, Нинди?, Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкдим итү, инкаръ итү, раслау)

Карарга : “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева , 28 (34,38) бит.

Карарга: Кушымта № 1

II. ЭЧТӘЛЕКЛЕ БҮЛЕК

2.1 Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү (биш белем өлкәсендә)

Социаль-коммуникатив үсеш. Балаларның Татарстан Республикасы, анда яшәүче халыклар, аларның хезмәте һәм профессияләре, туган як табигате турында белемнәрен уен эшчәнлегенә вакытында тирәнәйтү. Балаларда патриотизм хисләре; үзен туган шәһәре (авылы), республикасы, иленең гражданы итеп тану; шәһәр, республика, ил символикасына (флаг, герб, гимн) хөрмәт белән карауны һәм горурлану хисе тәрбияләү.

Иҗтимагый чыгышы, расасы, теле, дине, женесе һәм яшенә карамыйча, янәшәдә яшәүчеләргә (балаларга, өлкәннәргә) уңай мөнәсәбәт, түземлек (толерантлык); башка кешеләрнең хисләре, фикерләре, теләкләренә, карашларына хөрмәт тәрбияләү, үзенең башкалар фикере белән риза булмавын дәлилли яисә үз позициясен яклай белергә өйрәтү. Башка ил, этнос халыклары белән позитив аралашуның, хезмәттәшлек итүнең мәгънәсен аңлату.

Якындагы социумда үз урыны, теге яки бу төркемдәгә кешеләргә нинди мөнәсәбәттә булуы (балалар бакчасындагы төркем яисә бию түгәрәге эгъзасы, спорт мәктәбе укучысы, булачак гимназист һ. б.) турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә тарихына (карт бабай, бабай, карт әби, әби) карата кызыксыну тәрбияләү. Гаилә белән горурлану хисләре, гаилә эгъзаларының уңышларына сөенү, бүләкләрен игътибарсыз калдырмау күнекмәләре тәрбияләү.

Идел буе халыкларының әдәби әсәрләре, нәфис һәм мультипликацион фильмнары, әйләнә-тирәдәгә тормыш турындагы күзаллауларын сюжетлы-рольле һәм режиссёрлык

уеннарында ижади куллануларына булышылык итү. Балаларның сәхнэләштерү һәм кую өчен Идел буе халыкларының әкиятләрен, шигырьләрен, жырларын, биюләрен мөстәкыйль сайлап алуларын хуплау; куелачак спектакльгә кирәкле атрибутлар һәм декорацияләр әзерләргә, үзара вазифаларны билгеләргә һәм рольләр бүлешергә булышу. Театральләшкән эшчәнлектә театрның төрле төрләрен (бибабо, бармак, курчак, рәсемнәр һ. б. театрлар) куллану. Сәхнә сәнгатенә карата кызыксыну үстерү.

Коллективта сүзле уеннар уйнарга омтылышларын хуплау. Идел буе халыклары уеннарын уйнау тәжрибәсен баету.

Танып-белү үсеше. Туган як тарихы, мәдәнияты, сынлы сәнгать, туган якның табигате белән таныштыру исәбенә балаларның күзаллауларын киңәйтү. Туган як табигате, климаты, кешеләренә тормышы белән таныштыруны дәвам итү. Үз шәһәренә (авылының) истәлекле урыннары, халык һөнәрләре, милли кухня, Татарстан Республикасы халыкларының тел культурасы белән таныштыру. Картада туган шәһәр, республикасын, башкаланы, Татарстандагы эре шәһәрләрне (Казан, Әлмәт, Яр Чаллы, Түбән Кама, Бөгелмә, Яшел Үзән һ. б. ны) күрсәтә һәм атый белергә өйрәтү. Борынгы шәһәрләр (Биләр, Болгар), аларның тарихы, культурасы, көнкүреше белән таныштыру. Авыл һәм шәһәр кешеләренә көнкүрешен чагыштырырга өйрәтү.

Татар һәм рус халкының яши торган өе, йорт кирәк-яраклары, өс киёмнәре үзгәлекләренә игътибар итү. Туган шәһәрәндә бара торган позитив үзгәрешләренә (балалар бакчалары, спорт комплекслары, театрлар һ. б. төзелү) күрә белергә өйрәтү. Казанның эре промышленность һәм сәүдә үзгә булуы, татар халкының элек-электән игенчелек, терлекчелек, күн эшкәртү, сәүдә белән шөгыйльләнгән турында балаларга сөйләү.

Туган шәһәренә, башка шәһәрләрнең символикасын өйрәнүне дәвам итү, үз халкының бер өлеше булуын аңлый белергә ярдәм итү. Милли һәм дөнья культураларының үткәнә һәм бүгенгә сенә балаларны якынайту.

Әти-әниләрне балаларга әби һәм бабаларының сугышта алган бүләкләре турында сөйләргә жәлеп итү. Ватанны саклаучыларга карата хөрмәт хисләре тәрбияләү (һәйкәлләр,obeliskларга чәчәкләр кую һ. б.). Табигатьне саклау буенча балаларның белемнәрен тирәнәйтү. Туган якның тере һәм тере булмаган табигатенә сакчыл караш тәрбияләү, табигатькә катнашуыңнан соң туган уңай һәм тискәре нәтижеләренә алдан күрә белергә өйрәтү, табигатьнең ресурсларына сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү, аны рациональ файдалану күнекмәләре формалаштыру.

Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясында сирәк очрый торган төрләргә сакчыл караш кирәклеген балаларның аңнарына житкерү. Татарстанның елга, күлләренә яшәүче тереклек ияләре белән таныштыру. Кеше тормышында чишмә, елгаларның тоткан урыны, әһәмияте турында сөйләү. Республика сулыкларын чиста тотарга теләк уяту. Туган як табигатенә матурлыгына, андагы форма, ис, төс муллыгына игътибар итү. Табигатьтәге үзгәрешләренә күрә белергә өйрәтү.

Сөйләм үсеше. Балаларны матур әдәбият әсәрләре, халык әкиятләре, фольклоры белән таныштыру. Татар теленә карата тотрыклы кызыксыну үстерү. Мәгълүмати аралашу технологияләре, аудио- һәм видеоязмалар, уку-укыту методик комплектлары ярдәмендә предметны, аның билгесен, хәрәкәтен белдерүче сүзләренә актив кулланышка керту, гади аралашу өчен кирәк булган сөйләм берәмлекләре байлыгы булдыру.

Балаларның сүз байлыгын арттыру. Төзелеше ягыннан катлаулы булмаган хикәя һәм сорау жөмләр төзү күнекмәләрен ныгыту. Үзе турында, бер кеше гамәлләрен сурәтләгән ситуатив картиналар сериясе буенча, сюжетлы рәсемнәр, үз күзәтүләреннән чыгып, зур булмаган (3–5 жөмләле) хикәяләр төзи белергә өйрәтү.

Балаларның төрле эшчәнлек вакытында татар халык фольклор әсәрләрен, еш кулланыла торган сүзләр һәм әйтемләрне файдалануга омтылышларын хуплау. Татар телендә сөйләүче әңгәмәдәшенә сөйләмен тыңлый белүне формалаштыру, нәрсә турында сөйләгәнә аңларга

тырышу, телне аз белүенә карамастан, аның белән әңгәмәгә кереп, аралашырга омтылышын хуплау.

Балаларны татар телен киләчәктә (башлангыч мәктәптә) тагын да аңлабрак, төшенеп өйрәнергә әзерләү.

Нәфис- сәнгать үсеше. Балаларны татар халкының сәнгате (музыка, бию, рәсем сәнгате, матур әдәбият әсәрләре), анда яшәүче атаклы кешеләр белән таныштырып, аларда әхлакый-патриотик хисләр тәрбияләү. Милләтебезнең дини йолалары, халык авыз ижаты, сынлы сәнгате һәм архитектурасы, музыка сәнгате белән таныштыру балаларда Туган илне ярату хисе тәрбияләргә булыша. Милли орнамент элементлары белән таныштыруны дәвам итү. Балалар белән «яшәү агачы» образын карау.

Балаларның игътибарын композициянең үзенчәлегенә (симметриясез), шул ук вакытта төрле төсләр файдаланылган чәчәк бәйләменә юнәлдерү. Төрле материаллар кулланырга, реаль һәм әкияти образларны (Идел бие халыклары әкиятләрендәге геройларны да кертеп) сурәтләүнең төрле ысулларын берләштерергә мөмкинлекләр бирү. Республика тормышында булган истәлекле вакыйгаларны рәсемнәрдә чагылдыра белүләрен хуплау. Балаларның эшләрен бергәләп карау, нәрсә ясаганнары турында сөйли белергә өйрәтү. Балаларга эшләренең тематикасын киңәйтүгә булышлык итү.

Ике-өч фигурадан торган скульптура төркемнәрен катлаулы булмаган сюжетларга («Сабантуйда», «Чәй эчкәндә», «Ат чабышлары» һ. б.га) берләштерү. Идел бие халыкларының әдәби әсәрләре геройларын күзаллау юлы белән әвәли белү күнекмәләрен формалаштыру. Туган шәһәре (авылы) тормышындагы вакыйгаларны чагылдыручы сюжетларны мөстәкыйль сайлый белүләрен активлаштыру. Башка белем бирү өлкәләренә эчтәлегә белән яраклаштырып, балалар эшләренең тематикасын киңәйтү. Балаларны Г. Тукай әсәрләре һәм аның ижатын чагылдыручы сәнгать төрләре (Ф. Яруллинның «Шүрәле», Ә. Бәшировның «Су анасы» балетлары, Н. Жигановның «Кырлай» симфониясе, Б. Урманче, И. Казаков, Б. Әлменов, Ф. Әминов һ. б. ның сынлы һәм рәсем сәнгатьләре әсәрләре) белән таныштыруны дәвам итү. Сәнгатькә карата уңай караш формалаштыру.

Татар халкының үзенчәлекле сәнгати һөнәре булган ука белән чигү турында сөйләү. Чигелгән түбәтәйләр, хатын-кызның бәрхет аяк киеме, күкрәкчәләр, калфаклар һ. б.ны карау. Бигрәк тә популяр булган композицияләргә – «алтын каурый», чәчәк бәйләме, кошлар, бодай башагы, йолдызлар һәм ярымай мотивларына һ. б.га игътибар итү. Туган шәһәр (авыл) архитектурасы – мәчет һәм храм архитектуралары (Кол Шәриф мәчете, Раифадагы Богородицкий ир-атлар монастыре) белән таныштыру эшен дәвам итү.

Балаларны татар халкының музыка культурасына яқынайту. Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлау. Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенең Дәүләт гимннары белән таныштыру. Горурлык хисләре тәрбияләү.

Физик үсеш. Татар халык хәрәкәтле уеннарын, физминуткалар кулланып балаларның хәрәкәт активлыгын үстерү, татар халык бәйрәмнәре, халык уеннары аша балаларның физик үсешен камилләштерү. Чәй янына бирелә торган милли камыр ризыклары: гөбәдия (дөгә, йөзем һәм йомырка белән), кабартма, бавырсак, талкыш-кәләвә, чәкчәк, кош теле белән таныштыру. Балаларга республикадан читтә дә танылган дөвалану-ял итү урыннары һәм санаторийлар («Васильево», «Сосновый бор» («Нарат урманы»), «Крутушка», «Бакирово», «Санта» һ. б.) белән танышу мөмкинлегенә бирү. Хәрәкәтле халык уеннарын үзгәртеп төрләндерү күнекмәләре бирү.

Милли уен-ярышларда («Таяк тартыш», «Аркан тартыш», «Капчык белән сугыш» һ. б.да) катнашасы килү теләгә уяту. Кеше тормышында спортның әһәмияте турында күзаллау формалаштыру. Милли спорт төре – көрәш белән таныштыру. Спорт өлкәсендәгә билгеле уңыш-казанышлар белән таныштыру. Идел бие халыкларының төрле эчтәлекле уеннарын мөстәкыйль эшчәнлек вакытларында файдалана белү күнекмәләрен ныгыту.

Хәрәкәтле уеннарда балаларда көч, житезлек, кыюлык, тәвәккәллек, түземлек кебек сыйфатлар тәрбияләү. Уен нәтижәсен гадел бәяли белүләрен хуплау. Халык уеннары белән кызыксынуларын үстерү.

2.2

Укыту методик комплектының эчтәлегә

Һәр проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) тематик план;
- 2) эшчәнлек конспектлары;
- 3) балалар һәм эти-эниләр өчен эш дәфтәрләре;
- 4) аудиоязмалар;
- 5) анимацион күренешләр;
- 6) күрсәтмә, таратма материаллар;
- 7) диагностик материаллар.

2.3 “Минем өем” проекты. (4-5яшьлек балалар өчен)

Максат: Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.

Бурычлар:

1. Сүз байлыгы булдыру, сүзләрен сөйләмдә активлаштыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зиһен үстерү.
3. Бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

Карарга: “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева, 6 бит.

Кушамта №2

Кушымта №3

2.4 “Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшьлек балалар өчен)

Максат: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.

Бурычлар:

1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләре тәрбияләү.

Карарга: “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева, 8 бит.

Кушамта №4

Кушымта №5

2.5 “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшьлек балалар өчен)

Максат: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, жәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләренә төрле ситуацияләрдә кулланылышка кергү.

Бурычлар:

1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләмә белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.

3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәжәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, сабуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

Карарга: “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева, 9 бит.

Кушамта №6

Кушымта №7

2.6 Төрле эшчәнлекләрдә белем бирү формалары

Хәрәкәт	Уен	Хезмәт	Танып-белү	Аралашу
-уен -хәрәкәт элементларын кулланып әңгәмә үткүрү -физминуткалар	-күзәтү -уку -уен -әңгәмә -күмәк уен (тәрбияче; балалар белән) -сюжетлы- рольле уен -кагыйдәле уен -экскурсия -бәйрәм	-күмәк эшчәнлек -әңгәмә -карау -уен -дежур тору	-күзәтү -сюжетлы- рольле уен -хикәя -үстерүле уен -әңгәмә -ситуатив сөйләшү -уку	-уку -хикәя -әңгәмә -өстәл театры -балалар белән аралашу -шигыр ятлау -уен (дидактик, театральләштерелгән, режиссер) -табышмакларга жавап табу -текстлы хәрәкәтле уен -тәрбияче белән аралашу
Матур әдәбият, фольклорны кабул итү	Рәсем	Музыка	Төзү	
-уку -әңгәмә -хикәя -уен -викторина -инсценирование	-карау -уен -бизәү -күргәзмәләр -ясау	-музыка тыңлау -жырлы- биюле уен -жырлау	-уен -күзәтү -карау	

2.7 Тәрбияче белән балаларның бердәм эшчәнлегенә (якынча)

№	Эш төрләре	Үткәру вакыты	Жаваплы кеше
1.1	Программа материалларын үзләштерү дәрәжәсенен мониторингы	Сентябрь 2021 ел. Апрель 2022 ел	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.2	Сәләтле балаларны төрле бәйгеләрдә, бәйрәмнәрдә катнаштыру	Сентябрь - май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.3	Татар халкының, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның милли йолалары, горелары	Сентябрь - май	Татар теленә өйрәтүче

	гадәтләре белән танышу, бәйрәмнәр, кичәләр. Төрле чаралар оештыру		тәрбияче
1.4	Ачык ишәкләр көне (Туган тел көненә багышлап. 21.02.2022 ел)	Февраль	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.5	Балаларны Г.Тукай әсәрләре белән таныштыруның системалы эшен дәвам итү (мультфильмнар карау, балаларның рәсемнәре...)	Сентябрь - май Г.Тукайның туган көненә	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.6	Татар язучылары һәм Татарстан Республикасында яшәүче башка халыкларның әсәрләре һәм караган мультфильмнар буенча балалар белән күмәк эш әзерләү	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.7	Укыту эшчәнлегә дәверендә гаилә клубы төркемнәрендә, гаиләдә балалар белән региональ компонентларны күз алдында тотып укыту- тәрбия процессын оештыру	Сентябрь - май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
1.8	Балалар һәм әти-әниләр белән эчтәлекле, күңелле очрашулар оештыру.	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр

2.8 Педагоглар белән бердәм эшчәнлек (якынча)

№	Эш төрләре	Үткәру вакыты	Жаваплы кеше
2.1	“Татарстан Республикасында дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Татарстан Республикасы законын өйрәнү; Яңа килгән тәрбиячеләрне «Туган җирем Татарстан» почмагына куелган таләпләр белән таныштыру буенча консультацияләр оештыру	Сентябрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.2	Тәрбиячеләр белән индивидуаль консультацияләр , әңгәмәләр уздыру: - «УМК – максат һәм юнәлеш» - « Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга татар теле буенча нәтиҗәле формалар һәм алымнар» - « Режим вакытларында УМК ны кулланып сөйләм телен үстерү» «Дидактик, сюжетлы-рольле уеннар кулланып татар теле буенча үткән материалны ныгыту һәм кабатлау». - « Балалар бакчасында региональ программаны тормышка ашыру»	Сентябрь Ноябрь Январь Февраль Март	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.3	Конкурс: « УМК буенча иң яхшы итеп баetylган почмак »	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.4	Рус телле тәрбиячеләргә татар телен укыту	Ел дәвамында	Татар теленә

		(һәр чәршәмбе)	өйрәтүче тәрбияче,
2.5	Булган тел осталыкларны, күнекмәләрне режим вакытларында, уеннар эшчәнлекләрендә автоматизацияләү эшен алып бару	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.6	Мастер- класс. “ Татар телендә хәрәкәтле – жырлы уеннар”	Декабрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
2.7	Интерактив һәм мультимедия ресурсларын кулланып УМК буенча ачык мероприятиялар үткәрү	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
2.8	УМК буенча төркемнәрдә тел мохите үсешен баепу	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче

2.9 Балалар бакчасында тәрбияләнүче балаларның эти-әниләре белән бердәм эшчәнлегә (якынча)

№	Эш төрләре	Үткәрү вакыты	Жаваплы кеше
3.1	Төркемле ата-аналар жыелышлары (УМК кулланып балаларга татар телне һәм ана телне өйрәтү)		Сентябрь, май
3.2	«Татарча сөйләшәбез» стендларындагы мәгълүматны вакытында алыштырып тору	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
3.3	Консультацияләр: “ Ике телле гаиләләрдә балаларның сөйләм телен үстерүдә уеннарның роле ”, “Татар теле өйрәнү буенча ата-аналарга киңәшләр”.	Ноябрь Февраль	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
3.4	Балаларга ике дүүләт телне өйрәтү нәтижәсен күтәрү максаты белән ата –аналар белән сораштыру үткәрү	Сентябрь- Апрель	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
3.5	Күңел- ачу кичәләргә, бәйрәмнәргә, күргәзмәләргә катнашырга һәм оештырырга ата-аналарны жәлеп итү		Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
3.6	Ачык ишекләр көненә төркемнәргә һәм татар теле өйрәтү эшчәнләренә чакыру	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр

3.7	Балалар бакчасында ике дүүлэт теле өйрәтү масатыннан чыгып эшне йомгаклау буенча анкета үткәрү	Май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
-----	--	-----	---

III. ОЕШТЫРУ БҮЛЕГЕ

3.1 Баланың үсешен тәмин итүче психологик һәм педагогик шартлар

Программа баланың яшь үзенчәлекләрен, индивидуаль мөмкинлекләрен һәм кызыксынуын исәпкә алып түбәндәге шартларны билгели.

1. Олыларның бала теләген исәпкә алып шәхес буларак формалашуына йогынтысы, ягъни бала эшчәнлек төрен һәм чараларны үзе сайлый; Үз тәҗрибәсенә таянып яңа белем күнекмәләр кабул итергә мөмкинлек тудыру.
2. Баланың чагыштырма күрсәткечләренә таянып педагогик бәя бирү, ягъни баланың моңа кадәр һәм хәзерге уңышларын чагыштыру аша үз бәясен үстерү.
3. Баланың үсешендә уенның төп фактор булып торуы.
4. Баланың физик, социаль-коммуникатив, танып белү, сөйләм телен, эстетик зәвыгын үстерүче, һәм индивидуальлеген саклап калучы белем бирү өлкәсе булдыру.
5. Репродуктив һәм продуктив эшчәнлекнең тәңгәл килүе, ягъни ижади эшчәнлек, мөстәкыйль һәм бердәм эшчәнлек.
6. Мәктәпкәчә яшьтәге баланың һәръяклы үсешен булдыруда гаиләнең роле.
7. Тәрбияченең һөнәри үсеше. Яңа техник чараларны киң кулланып, даими рәвештә интернет челтәрендә баетылып торучы мәгълүмат белән хәбәрдар булуы.

3.2 Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлекне оештыру үзенчәлекләре

Татар телендә дәрәс сөйләшәргә өйрәтү өчен, балаларны кызыксындыра алырлык аралашу даирәсе булдыру, сюжетлы уеннар оештыру, гомүмән, баланың актив сөйләмен үстерү зарур. Тәрбиячегә татар телен өйрәнүче мәктәпкәчә яшьтәге балаларның телне ясалма тудырылган тел мохитендә үзләштерүләрен онытмаска кирәк. Татар телен өйрәтү шөгыйльләре өчен балалар бакчасында махсус бүлмә бар. Бу бүлмәдә РФ һәм ТР дүүлэт символлары, туган шәһәр, башкаладагы истәлекле урыннарның фотографияләре, татар, рус, чуваш һ.б. халыкларның декоратив-гамәли сәнгать үрнәкләре сүрәтләннгән альбомнар, үстерешле уеннар, татар халык әкиятләренә геройлары, уенчыклар: куян, аю, пәси, эт, төрле төстәге һәм төрле зурлыктагы туплар, төрле төстәге күлмәкләрдән курчаклар, Идел буе халыкларының милли киёмнәреннән курчаклар, дидактик һәм таратма материаллар, кирәкле мәгълүматларны истә калдырырга ярдәм итә торган схемалар, балалар өчен матур әдәбият, методик кулланмалар, яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары һ.б. бар. Татар теле бүлмәсендәге уенчыклар зур, ялтыравыклы, балаларны җәлеп итәрлек, уенчыклар аларның буе җитәрлек шкафларда урнаштырылган. Шул вакытта уенчыклар баланың сәламәтлеге өчен куркыныч тудырмыйлар.

Карарга: Кушымта №8

3.3 Бәйрәмнәр һәм күнел ачу чаралары

Балалар бакчасында ел дәвамында төрле бәйрәмнәр, кичәләр, язучыларның туган көннәре, татар халкының милли бәйрәмнәре уздырыла. Болар “Нәүрүз”, “Сабантуй”;

Г.Тукай, М.Жәлил, А.Алиш һәм башка язучыларның туган көннәре һ.б. бәйрәмнәр. Балаларда матурлыкны тоя, күрә белү сәләтен устерүдә, туган якны ярату, халкыбызның горелф-гадәтләренә, йолаларына, милли бәйрәмнәренә ихтирам тәрбияләудә халык педагогикасы чараларының йогынтысы зур. Тик балаларны халык авыз ижаты белән таныштырганда тәрбияче яисә эти-әни аны матур, тәэсирле итеп укырга яисә сөйләргә тиеш. Болардан тыш халык авыз ижаты жәуһәрләре - әкиятләр, мәкаль-әйтемнәр, сынамышлар, табышмаклар, балалар уеннары, фольклор әсәрләрен куллану зур әһәмияткә ия. Бәйрәмнәр – халыкны милләт итеп берләштерә торган чараларның берсе. Шул фикерне истә тотып, шушы юнәлештә бәйрәмнәр үткәрү матур традициягә әйләнде. Һәр бәйрәм ахырында төрле милли ризыклар белән чәй эчү оештырыла. Мондый чаралардан балалар да, олылар да бик канәгать кала, шуна алар һәр кичәнә, бәйрәмнә көтеп ала, үзләре дә бик теләп катнаша.

Карарга: Кушымта №9

3.4 Материяль-техник тәэмин итү

Ноутбук – 1 данә
Проектор – 1 данә
Интерактив такта – 1 данә
Магнитлы такта – 1 данә
Магнитофон – 1 данә
Өстәлләр – 8 данә
Шкафлар – 3 данә
Урындыклар – 35 данә

Карарга : Кушымта №10

3.5 Файдаланылган әдәбият

1. З. М. Зарипова, Р. С. Исаева, Р. Г. Кидрячева Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү : программа, методик киңәшләр, диагностика / авт.-төз. : ц. Б. – Казан :Беренче полиграфия компаниясе, 2013.
  2. Зарипова З.М. , Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С Татарча сөйләшәбез 4–7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек .- Казан, 2012
  3. Шаехова Р.К. Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы. – РИЦ, 2012
  - Борданова Р. А., Юсупов Ф. Ф. Балалар бакчасында татар теле өйрәтү программасы. – Казан: РИЦ «Школа», 2004.
  4. Закирова К.В. Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе: методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-424 б.
  5. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. Балачак – уйнап-көлеп үсәр чак: балалар бакчасында уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. – Казан: Редакционно-издательский центр, 2012.-192 б.
  6. Зарипова З.М., Исаева Р.С. Үстерешле уеннар: методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-128 б.
  7. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. Әй уйныйбыз, уйныйбыз ...: Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-224 б.
- Шаехова Р. К”Раз словечко, два словечко”

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЫТӘГЕ БАЛАЛАРНЫҢ ТАТАР ТЕЛЕНДӘ СӨЙЛӘШӘ (АРАЛАША) БЕЛҮ КҮНЕКМӘЛӘРЕН ТИКШЕРҮ.

Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уртанчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәрергә мөмкин.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеген булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә. Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала эйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан эзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтижә ясала

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының “Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәжәләрен билгеләү.

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм			Барлыгы	Уртача балл	
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем ясә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)			
1.									
2.									
3.									
Нәтижәләрен билгеләү									
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр		Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.							

Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.	
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.	

**Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәжәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин
булган биремнәр.**

1. “Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

1. Дидактик үен. “Бу кем?” (I вариант)

(Лексика: эти, эни, кыз, малай, эби, бабай)

Үен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? (“Эни”...).

2. Дидактик үен “Кем юк?” (II вариант)

(Лексика шул ук). Үен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: “Кем юк?” (“Эби”...)

Үенни интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәреп була)

3. Дидактик үен “Кәрзиндә нәрсә бар?”

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Үен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыklar алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: “Бу нәрсә?” (“Алма”...)

4. Дидактик үен “Нәрсә юк?”

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. (“Алма”...) Үенни рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5. Дидактик үен “Мин айтәм, син күрсәт һәм айт”

(Лексика: эти, эни, кыз, малай, эби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, пәси, ипи, алма, сөт, чәй).

Үен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күрсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. Дидактик үен “Исемен айтсән бирәм”

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, пәси)

Үен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: “Бу нәрсә?”- “Алма”... ; “Бу кем?”-“Эти”... Бала уенчык исемен дәрәс әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. Дидактик уен "Серле янчык"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8. Дидактик уен "Әйе-юк"

Сүзнең дәрәжә үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю" ...; "Бу аю?" - "Әйе, аю" ...; "Бу куян?" - "Юк, песи" ...

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы житәрлек, уенчык, әйберләренә үзлектән, аңлап дәрәжә күрсәтә, исемнәрен әйтә.

Уртача балл (2-2.6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачалан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану ("исәнме", "сау бул", "рәхмәт").

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү "Куян аюга кунакка килә". Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү "Куян аюда кунакта булды". Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек сабуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

Югары балл (2.7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләренә урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачалан түбән (1-2) - аңлый, сорауга җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык "ашый" башлый. Бала боерыкны дәрәжә итеп үтәп күрсәтә).

Югары дәрәжә (2.7-3) - бала боерыкны аңлап, дәрәжә үти.

Уртача дәрәжә (2-2.6) - ялгыша.

Уртачалан түбән дәрәжә (1-2) - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4. Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләренә аңлап сөйләмдә куллану.

1. Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).

Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" сорагына бала уенчыкның исеме сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

2. Дидактик уен "Туп, күрсәт һәм айт" (чиста, пычрак).

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче айткан рәсемне бала табып күрсәтә, айтә. ("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

3. Дидактик уен "Курчакка бүләк".

Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. "Мә, зур туп", "Мә, кечкенә туп".

4. Дидактик уен "Дәрес сана".

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

5. Дидактик уен "Ничә?".

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.

- Ничә туп? - Биш туп.

Югары дәрәжә (2,7-3) - әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дәрес айтә.

Уртача дәрәжә (2-2,6) - 1-2 билгесен айтә.

Уртачадан түбән дәрәжә (1-2) - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә айтә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр айтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. Уен ситүациясе "Әйдәгез танышабыз".

"Син кем?" сорагына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исэнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2. Уен ситүациясе "Кунак каршылыбыз".

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшәргә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша, эч") һәм сабуллашырга тәкъдим ителә.

Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

1. Уен ситүациясе "Кунакларны сыйла".

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.

Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була.

2. Уен ситуациясе "Бер - беренне сыйла".

(Ашамлык муляжлары кулланып)

"Угости яблоком".

- Мә, алма, аша. - Рәхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"

- Алма тәмле? - Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була.

3. Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"

1. Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.

4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

Югары дәрәжә (2.7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.

Уртача дәрәжә (2-2.6) - тәрбияче ярдәмдә аралаша.

Уртачалан түбән дәрәжә (1-2) - аңдый, русча жавап бирә.

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм			Барлыгы	Уртача балл
		“Уйный – уйный үсәбез” проектты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”, “исәнмесез”, “сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау)		
1.								
2.								

3.								
4.								
Нәтижэләрне билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр			Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.					
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр			Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.					
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр			Аңлый, русча жавап бирә.					

1. “Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. Лидактик үен “Бу нәрсә?”

(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Үен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“Аш”...)

2. Лидактик үен “Кәрзində нәрсә бар?”

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Үен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм жиләк-жимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

3. Лидактик үен “Нәрсә юк?”

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклығын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. Лидактик үен “Ләресен айт”

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).

Үен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәренң исемен атый һәм күрсәтә.

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы житәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киёмнәр, өй жиһазлары атамаларын аңлап дәрәс күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга жавап бирә.

Уртача балл (2-2.6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмдә жавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча жавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исэнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исэнмесез”, “Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.

б) Спроси как дела у Акбая.

в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.

г) Попрощайся с Акбаем.

д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

е) Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Югары балл (2.7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) – уен ситуацияларен тәрбияче ярдәмендә төзи.

Уртачалан түбән балл (1-2) – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Югары балл (2.7-3) – 8-9 сүз.

Уртача балл (2-2.6) – 5-6 сүз.

Уртачалан түбән (1-2) – 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияларендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киёмнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. Дидактик уен “Нинди?”

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләрен билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

3. Дидактик уен “Ничә?”

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

4. Дидактик уен “Дәрәс сана”

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәренә санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. “Ничә...?”

Югары балл (2.7-3) – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана.

Уртача балл (2-2.6) – диалогта 2 сорауны аңлап куллана.

Уртачалан түбән (1-2) – диалогта 1 сорауны аңлап куллана.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”

“Син кем?” сорауына аңлап җавап бирүе билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. Уен ситуациясе “Күнак каршылыбыз”.

а)Тәрбияче:

- К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”
- Мин Акбай.
- Позови Акбая.
- Акбай, кил монда.
-

б)У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку

- Акбай, мә кызыл туп.
- Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.

- Мә, аш (ботка) (аша).

г)Что бы съестть угощение попроси ложку.

- Кашык бир.
- Нинди кашык?
- Зур, матур, зәңгәр кашык.
- Рәхмәт.

3. Уен ситуациясе “Кибеттә”.

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир.
- Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә?
- Ике аю.
- Мә, ике аю.
- Рәхмәт.
- Сау бул.

Югары балл (2.7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2) – аңлый, русча жавап бирә.

**Уку елы ахырында мәктәпкә эзерлек төркеме балаларының
“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үزلәштерү
дәрәжәләрен билгеләү.**

№	Сүз байлыгы	Бәйләнешле сөйләм	Барлыгы	Уртача балл

	Балаларның исем, фамилиясе	“Без инде хэзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрэнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрэнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме” “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасын?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ иү, раслау)		
1.								
2.								
3.								
Нәтижәләренә билгеләү								
Югары дәрәжә 2,7 дән 3 кә кадәр		Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.						
Уртача дәрәжә 2 дән 2,6 га кадәр		Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.						
Уртачадан түбән дәрәжә 1 дән 2 гә кадәр		Аңлый, русча жавап бирә.						

1. “Без инде хэзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрэнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

(Өйрэнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. Дидактик уен “Бу нәрсә?”

(Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, этәч, үрдәк, аю).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“бүре”...)

2. Дидактик уен “Портфельдә нәрсә бар?”

(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:

- Портфельдә нәрсә бар? - (“Дәфтәр бар”...)

3. Дидактик уен “Портфельдә нәрсә юк?”

Бала нэрсэ юклығын айтергэ тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. Дидактик уен “Дәресен айт”

(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка, су).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый.

Югары балл (2.7-3) — 10-14 сүз.

Уртача балл (2-2.6) – 7-9 сүз.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану

(“Исэнме”, “Исэнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”, “Хәерле көн”, “Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.

Эш дәфтәрәндәге 1 нче биремне кулланып була.

Югары балл (2.7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) – тәрбияче ярдәмәндә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.

(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгәр, бие, җырла, йокла).

Дидактик уен: “Командир”

Эш дәфтәрәндәге 9 нчы биремне кулланып була.

Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.

-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.

Югары балл (2.7-3) — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

Уртача балл (2-2.6) – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

(Нэрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нэрсә? Нишли? Кая барасың?)

1. Уен ситуацияләре:

а) “Кибет” (Нэрсә кирәк? Нинди? Ничә?)

б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисең?)

в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

2. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә. Уен яшелчә, киёмнәр, савыт-саба, өй жиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. Дидактик уен “Нинди?”.

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

3. Дидактик уен “Сана”.

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

Югары балл (2.7-3) – сорауларны аңлап куллана.

Уртача балл (2-2.6) – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана.

Уртачадан түбән (1-2) – русча жавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау)

1. Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”

- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь? - (6 (7) яшь).

2. Уен ситуациясе “Телефоннан сөйләшү”. (диалогны сан, сыйфат, күләм берәмлеге кертпә баетырга була)

- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисең?
- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. Уен ситуациясе “Кая барасың?” (мәктәп, кафе, цирк һ.б.)

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?
- Кафега барам.

- Кафеда нәрсә бар?
- (ашамлыклар атарга мөмкин)
- Саша нишли?
- Саша бәрәңге ашый.

4. Ситуатив күнегү.

а) Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, жырлыйм, йоклыйм).

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2,6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмдә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2) – аңлый, русча жавап бирә.

Кушымта №2

- **Лексик минимум** – якынча 62 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: эти, эни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чэй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? Нинди? (13 сүз)

Проектның эчтәлеге түбәндәге темалардан тора:

- гаилә
- ашамлыклар
- уенчыклар
- саннар

Атна дәвамында режим вакытларында темаларга туры килгән дидактик уеннар, сүзләр хәрәкәтле һ.б уеннар аша өйрәтү, анимацион сюжетлар, мультфильмнар, « Әкият илендә» тапшыруларын карау.

Кушымта №3

Тематик план

Урганчылар төркеме (татар теле) проект «Минем өем»

Эшчәнлек №	Тема	Сәгать саны	Уздыру вакыты
1	Танышу	1	сентябрь 1 атна
2	Кабинет буенча экскурсия	1	сентябрь 1 атна
3	Кабинеттагы уенчыклар	1	сентябрь 1 атна
4	Уеннар уйнау	1	сентябрь 2 атна
5	Татарча әкият карау	1	сентябрь 2 атна
6	Уеннар уйнау	1	сентябрь 2 атна
7	Минем гаиләм	2	сентябрь 3 атна
8			
9	«Әкият илендә»	1	сентябрь 3 атна
10	Малай, кыз	2	сентябрь 4 атна
11			

12		Минем туганнарым	1	сентябрь 4 атна	
13		Бу өйдә кем яши?	1	октябрь 1 атна	
14		«Әкият илендә»	1	октябрь 1 атна	
15		Әйдәгез, танышык	2	октябрь 2 атна	
16		«Әкият илендә»	1	октябрь 2 атна	
17		Тату гаилә	2	октябрь 3 атна	
18					
19		Өстәл театры «Гаилә»	1	октябрь 3 атна	
20		Минем дуслар	2	октябрь 4 атна	
21					
22		Әйдәгез, дулашык	1	октябрь 4 атна	
23		Әйе, юк	2	октябрь 5 атна	
24					
25		«Качышлы уйныйбыз»	1	октябрь 5 атна	
26		Кунак килгән	2	ноябрь 1 атна	
27					
28		Әйдәгез, уйныйбыз	2	ноябрь 2 атна	
29					
30		Дәрәс әйт	1	ноябрь 2 атна	
31		Безнең кунаклар	2	ноябрь 3 атна	
32					
33	Шалкан әкиятә	1	ноябрь 3 атна		
34	Ашамлыклар	Әби күчтәнәче	1	ноябрь 4 атна	
35		Бабай күчтәнәче	1	ноябрь 4 атна	
36		Безнең кунаклар	1	ноябрь 4 атна	
37		Сөт, чәй	2	декабрь 1 атна	
38					
39		«Әкият илендә»	1	декабрь 1 атна	
40		Дустыңны сыйла	1	декабрь 2 атна	
41		Рәхмәт әйт	1	декабрь 2 атна	
42		«Әкият илендә»	1	декабрь 2 атна	
43		Песине сыйла	1	декабрь 3 атна	
44		Кунак сыйлау	1	декабрь 3 атна	
45		«Тәмле кафесында»	1	декабрь 3 атна	
46		Кунакны ашат	1	декабрь 4 атна	
47		Чәй табынында	1	декабрь 4 атна	
48		«Азат кунак чакыра»	1	декабрь 4 атна	
49		Мияу күчтәнәче	1	декабрь 5 атна	
50		Сыйланабыз	1	декабрь 5 атна	
51		Уенчыклар	Серле тартма	1	гыйнварь 3 атна
52			Туплар белән уйныйбыз	1	гыйнварь 3 атна
53	«Әкият илендә»		1	гыйнварь 3 атна	
54	Зур – кечкенә		2	гыйнварь 4 атна	
55					
56	«Әкият илендә»		1	гыйнварь 4 атна	
57	Күңел счу кичәсе – “Туган көн”.		1	гыйнварь 5 атна	
58	Курчак кунакка килгән		1	гыйнварь 5 атна	
59	«Әкият илендә»		1	гыйнварь 5 атна	
60	Уенчыклар кибете		2	февраль 1 атна	
61					
62	«Паркка сәяхәт»	1	февраль 1 атна		

63		Яңа уенчыклар	2	февраль 2 атна
64				
65		Уйныйбыз	1	февраль 2 атна
66		Без уйнарга яратабыз	1	февраль 3 атна
67		Уйныйбыз	1	февраль 3 атна
68		«Әкият илендә»	1	февраль 3 атна
69		Мияуга бүләк	1	февраль 4 атна
70		«Уенчыклар үпкәләгән»	1	февраль 4 атна
71		Бүләкләр	2	март 1 атна
72				
73		«Әкият илендә»	1	март 1 атна
74		Уйна	2	март 2 атна
75				
76		Уенчыклар юабыз	1	март 3 атна
77		Уенчык нинди?	1	март 3 атна
78		Серле тартма	1	март 3 атна
79		Уенчык ю!	2	март 4 атна
80				
81		«Акбай һәм Мияу мажаралары»	1	март 4 атна
82		Әйдәгез уйныйбыз	2	март 5 атна
83				
84	«Әкият илендә»	1	апрель 1 атна	
85	Саннар	Саннар	2	апрель 2 атна
86				
87		Уйныйбыз да, саныбыз да	1	апрель 2 атна
88		Уенчыклар	1	апрель 3 атна
89		Ничә уенчык?	1	апрель 3 атна
90	«Уйный-уйный саныбыз»	1	апрель 3 атна	
91	Кабатлау	Бергәләп уйныйбыз	1	апрель 4 атна
92		Кунак чакырабыз	1	апрель 4 атна
93		Күңелле ял итәбез	1	апрель 4 атна
94		Без татарча сөйләшәбез	1	апрель 5 атна
95		Бу өйдә кем яши?	1	апрель 5 атна
96		«Әкият илендә»	1	апрель 5 атна
97		Без театр уйныйбыз	1	май 2 атна
98		«Шалкан» әкиятен сәхнәләштерү	1	май 2 атна
99		Бергәләп уйныйбыз	2	май 3 атна
100				
101				
102-107	Үткән темаларны кабатлау	6	май 3-4 атна	
108	Күңелле ял итәбез	1	май 5 атна	

Кушымта №4

Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, жиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? Күп (7 сүз).

Проектның эчтәлегә түбәндәге темалардан тора:

- яшелчәләр
- ашамлыклар
- савыт- саба
- киёмнәр
- шәхси гигиена
- өй жиһазлары
- бәйрәм “Туган көн”
- бәйрәм “Сабан туй”
- Уртанчылар төркемендәге темалар(гаилә, ашамлыклар, уенчыклар, саннар) ел дәвамында кабатлана.

Режим вакытларында уен формасында оештырыла.

Кушымта №5

Тематик план.

Зурлар төркеме (татар теле) проект «Уйный-уйный үсәбез»

Эшчәнлек №	Тема	Сәгать саны	Уздыру вакыты		
1-3	Кабатлау	Әйдәгез уйныйбыз	3	сентябрь 1 атна	
4-6		Үткәннәрне кабатлау	3	сентябрь 2 атна	
7		Минем өем	1	сентябрь 3 атна	
8		Кем юк?	1	сентябрь 3 атна	
9		Шалкан әкиятә	1	сентябрь 3 атна	
10	Яшелчәләр	Кишер үстерәбез.	1	сентябрь 4 атна	
11		Куян күчтәнәче	1	сентябрь 4 атна	
12		Баллы кишер	1	сентябрь 4 атна	
13		Нинди кишер?	1	сентябрь 5 атна	
14		Сыйланабыз	1	сентябрь 5 атна	
15		«Әкият илендә»	1	октябрь 1 атна	
16		Серле кәрзин	1	октябрь 2 атна	
17		Сыйлыйбыз	1	октябрь 2 атна	
18		Бар матур бакча	1	октябрь 2 атна	
19		Серле янчык	1	октябрь 3 атна	
20		Серле кәрзин	1	октябрь 3 атна	
21		Әкият илендә	1	октябрь 3 атна	
22		Бар матур бакча	1	октябрь 4 атна	
23		Без хезмәт яратабыз	1	октябрь 4 атна	
24		«Әкият илендә»	1	октябрь 4 атна	
25		Яшелчәләр кибете	1	октябрь 5 атна	
26		Бар безнең бакчабыз	1	октябрь 5 атна	
27		Уйный-уйный эшлибез	1	октябрь 5 атна	
28		Төсләр дөньясы		2	ноябрь 1 атна
29					ноябрь 2 атна
30		Яшелчә салаты	1	ноябрь 2 атна	
31		Юл мажаралары	1	ноябрь 2 атна	
32		Яшелчә ю	1	ноябрь 3 атна	
33		Яшелчәләр кибете	1	ноябрь 3 атна	
34	Кем эшләми, шул ашамый	1	ноябрь 3 атна		

35		Уйныйбыз да, жырлыйбыз да	1	ноябрь 4 атна
36		Кемгә нәрсә кирәк?	1	ноябрь 4 атна
37		Уңыш бәйрәме	1	ноябрь 4 атна
38		Бабай кунакка килгән	1	ноябрь 5 атна
39	Ашамлыклар	Ашамлыклар	1	декабрь 1 атна
40		«Әкият илендә»	1	декабрь 1 атна
41		Ашханә	1	декабрь 2 атна
42		Аю кунакка килгән	1	декабрь 2 атна
43		Аш бүлмәсе	1	декабрь 2 атна
44		Кибеттә	1	декабрь 3 атна
45		Кем нәрсә ярата?	1	декабрь 3 атна
46		«Әкият илендә»	1	декабрь 3 атна
47	Савыт-саба	Савыт-саба	1	декабрь 4 атна
48		Курчак, Алиягә булыш	1	декабрь 4 атна
49		Өч аю	1	декабрь 4 атна
		Дөрөс әйт	1	декабрь 5 атна
		Сыйлыйбыз		декабрь 5 атна
50		Төсле тәлинка, төсле кашык	1	гыйнварь 3 атна
51		Туган көн	1	гыйнварь 3 атна
52		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 3 атна
53		Чәй табыны әзерлибез	1	гыйнварь 4 атна
54		Төсле чынаяклар	1	гыйнварь 4 атна
55		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 4 атна
56		Курчак белән уйныйбыз	1	гыйнварь 5 атна
57		Савыт-саба кибете	1	гыйнварь 5 атна
58		Чисталыкта- матурлык	1	гыйнварь 5 атна
59	Киёмнәр	Туган көнгә яңа киёмнәр	1	февраль 1 атна
60		Курчакны киендер	1	февраль 1 атна
61		Киёмнәр кибетендә	1	февраль 1 атна
62		Яңа киёмнәр	1	февраль 2 атна
63		Без киенәбез	1	февраль 2 атна
64		Курчак белән уйныйбыз	1	февраль 2 атна
65		Киенергә ярдәм ит	1	февраль 3 атна
66		Киёмнәр кибете	1	февраль 3 атна
67		«Әкият илендә»	1	февраль 3 атна
68		Алия йокларга жыена	1	февраль 4 атна
69		Шаян уенчыклар	1	февраль 4 атна
70		Курчакны йоклат	1	февраль 5 атна
71	Шәхси гигиена	Хәерле көн	2	март 1 атна
72				
73		Әкият илендә	1	март 1 атна
74		Курчак белән уйныйбыз	1	март 2 атна
75		Ни өчен киёмнәр югалган?	1	март 2 атна
76	Өй жиһазлары	Өстәл театры «Өч аю»	1	март 3 атна
77		Өй жиһазлары	1	март 3 атна
78		Әкият илендә	1	март 3 атна
79		Жиһазлар кибете	1	март 4 атна
80		Аюлар бездә кунакта	1	март 4 атна

81		«Маша һәм өч аю»	1	март 4 атна
82		Уйный-уйный өйрәнәбез	2	март 5 атна
83				
84	Бәйрәм «Туган көн»	Уенчыклар иленә сәяхәт	2	апрель 1 атна
85				апрель 2 атна
86		Уенчыклар кибете	1	апрель 2 атна
87		«Әкият илендә»	1	апрель 2 атна
88		Туган көнгә бүләкләр	1	апрель 3 атна
89		Курчакның туган көне	1	апрель 3 атна
90		Туган көн	1	апрель 3 атна
91		Уйнарга яратабыз	2	апрель 4 атна
92				
93		«Әкият илендә»	1	апрель 4 атна
94		Син нәрсә яратасың?	1	апрель 5 атна
95		Яраткан уенчыгым	1	апрель 5 атна
96		Кем нәрсә ярата?	1	апрель 5 атна
97		Уйный уйный үсәбез	2	май 1 атна
98				
99		Нәрсә бар?	1	май 2 атна
100	Бар, юк	1	май 2 атна	
101-103		Үткән темаларны кабатлау	3	Май 3 атна
104-106	«Сабантуй»	Сабантуйга эзерләнәбез	2	май 4 атна
107		Күңелле Сабантуй уеннары	1	май 4 атна
108		Сабантуй бәйрәме	1	май 5 атна

Кушымта 6

6-7 яшьлек балалар (мәктәпкә эзерлек төркеме) өчен якынча 60 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? Бу нәрсә? Нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгәрә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, жырла, жырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың?(пассив сүз)

Проектның эчтәлеген уртанчылар, зурлар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашуга корылган.

Атнага 30 ар минутлык 3 эшчәнлек оештырыла

Кушымта №7

Тематик план

Мәктәпкә эзерлек төркеме (татар теле) проект “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”

Эшчәнлек №	Тема	Сәгать саны	Уздыру вакыты
1-6	Үткән темаларны кабатлау.	6	сентябрь 1-2 атна
7	Әйдәгез, танышабыз.	1	сентябрь 3 атна
8	Хәерле көн.	1	сентябрь 3 атна
9	Мияу адашкан.	1	сентябрь 3 атна

10	Син кем?	1	сентябрь 4 атна
11	“Шалкан” экиятен сэхнэләштерү.	1	сентябрь 4 атна
12	“Аю баласы дөнья белән таныша”	1	сентябрь 5 атна
13	Бу нәрсә?”	1	октябрь 1 атна
14	“Батыр Мияу белән куркак Куянкай”.	1	октябрь 1 атна
15	Уенчыклар кибетендә	1	октябрь 2 атна
16	Кем нишли?	1	октябрь 2 атна
17	Экият иленлә	1	октябрь 2 атна
18	Уенчыклар йоклый	1	октябрь 3 атна
19	Дусларны сыйлыйбыз	1	октябрь 3 атна
20	Экият илендә	1	октябрь 3 атна
21	Иптәшенең сыйла	1	октябрь 4 атна
22	Нишлисең?	1	октябрь 4 атна
23	Телефоннан сөйләшү	1	октябрь 4 атна
24	Без сыйланабыз	1	октябрь 5 атна
25	Әйдәгез жырлайбыз	1	октябрь 5 атна
26	Исемен әйтсәң, бирәм	1	октябрь 5 атна
27	Әйдәгез уйныйбыз	2	ноябрь 1 атна
28			
29	Кунак килде	1	ноябрь 2 атна
30	Чакыр-сыйла	1	ноябрь 2 атна
31	“Юмарт аю”	1	ноябрь 2 атна
32	Кафега барабыз	2	ноябрь 3 атна
33			
34	Экият илендә	1	ноябрь 3 атна
35	Без кафед	2	ноябрь 4 атна
36			
37	Кафега барабыз	1	ноябрь 4 атна
38	Бәйрәм	1	декабрь 1 атна
39	Күңелле уеннар	2	декабрь 1 атна
40			
41	Күңелле уеннар	1	декабрь 1 атна
42	Спорт бәйрәменә әзерләнәбез	1	декабрь 2 атна
43	Бәйрәмгә барабыз	1	декабрь 2 атна
44	Экият илендә	1	декабрь 2 атна
45	Казанда спорт бәйрәме	2	декабрь 3 атна
46			
47	Көчлеләр,кыюлар,житезләр	1	декабрь 3 атна
48	Без циркта	2	декабрь 4 атна
49			
50	Жәнлекләр спорт бәйрәмендә	1	декабрь 4 атна
51	Үзең турында сөйлә	1	декабрь 5 атна
52	Цирктагы жәнлекләр	1	декабрь 5 атна
53	Безнең дуслар	2	гыйнварь 3 атна
54			
55	«Экият илендә»	1	гыйнварь 3 атна
56	Үрдәк дусларын тапты	2	гыйнварь 4 атна
57			
58	Циркта	1	гыйнварь 4 атна
59	Акбай чана шуа	1	гыйнварь 5 атна
60	Чана шуам	1	гыйнварь 5 атна
61	Шаян кошлар	1	гыйнварь 5 атна
62	Тауда	2	февраль 1 атна

63	Әкият илендә	1	февраль 1 атна
64	Әйдә, бие!	2	февраль 2 атна
65	Әкият илендә	1	февраль 2 атна
66	Без биибез	2	февраль 3 атна
67			
68	Урманда зур концерт	1	февраль 3 атна
69	Мияуның бүлмәсен бизибез	1	февраль 4 атна
70	Әкият илендә	1	февраль 4 атна
71	Туган көнгә бүләк әзерлибез	2	март 1 атна
72			
73	Акбай туган көнгә барырга әзерләнә	1	март 1 атна
74	Мияуның туган көне	1	март 2 атна
75	Мияуга бүләкләр	1	март 2 атна
76	Туган көн табынында	1	март 3 атна
77	Сыйланабыз	1	март 3 атна
78	Туган көн	1	март 3 атна
79	Сәяхәткә әзерләнәбез	2	март 4 атна
80			
81	Күңелле сәяхәт	2	март 5 атна
82			
83	Мияуга бүләк	1	март 5 атна
84	Күңелле сәяхәт	1	апрель 1 атна
85	Күңелле сәяхәт	2	апрель 2 атна
86			
87	Урман китапханәсендә	1	апрель 2 атна
88	Мәктәптә	1	апрель 3 атна
89	Уку бүлмәсе	2	апрель 3 атна
90			
91	Нәрсә кирәк	1	апрель 4 атна
92	Портфельне тутыр	1	апрель 4 атна
93	Мәктәптә	1	апрель 4 атна
94	Өстәл театры «Шалкан»	1	апрель 5 атна
95	«Шалкан» әкиятен сәхнәләштерү	1	апрель 5 атна
96	«Әкият илендә»	1	апрель 5 атна
97	Өстәл театры «Теремкәй»	1	май 1 атна
98	«Теремкәй» әкиятен сәхнәләштерү	1	май 1 атна
99	Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»	1	май 2 атна
100	«Кем нәрсә ярата?» әкиятен сәхнә-	1	май 2 атна
101	ләштерү		
102	«Кем нәрсә ярата?»	1	май 2 атна
103	Белем иленә сәяхәт	1	май 3 атна
104	Могжизалар кыры	1	май 3 атна
105	Без театр уйныйбыз	1	май 4 атна
106-107	Татарча сөйләшәбез	2	май 4 атна
108	“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”	1	май 5 атна

Кушымта №8

1. РФ и ТР символикасы (герб, флаг).
2. РФ и ТР президентларының фотографияләре.
3. Татар, рус, мари, удмурт, чуваш милли киemenнән курчаклар.
4. ТР башкаласы Казан шәһәре турында информация һәм күрсәтмә материал (альбомнар, китаплар, открыткалар, иллюстрацияләр).
5. ТР турында информация һәм күрсәтмә материал (шәһәрләр, аларның истәлекле урыннары, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы).
6. Татарстан, Россия, Башкортостан, Чувашия, Удмуртия, Мари-Эл, Мордовия турында информация һәм күрсәтмә материал (папкалар, дидактик, хәрәкәтле уеннар).
7. Татар язучыларының һәм шагыйрьләренән портретлары һәм эсәрләре.
8. Татар халык әкиятләре.
9. Татар милли орнаментларының үрнәкләре (7 элемент): лалә, яфрак, кыңгырау, канәфер чәчәге, өч яфрак, чалмабаш, гөлжимеш.
10. Татар милли орнаментлары белән таныштыру өчен дидактик уеннар: 1. «Бизәкне төзе»; 2. «Парын тап»; 3. «Тап һәм ата»; 4. «Киёмне бизә» (түбәтәй, калфак, читек, камзул һ.б.).
11. Яшелчә һәм жиләк-жимеш муляжлары.
12. Уенчыклар: йорт хайваннары, кыргый хайваннар, савыт-саба, жиһаз, предметлы уенчыклар.
13. УМК буенча дидактик уеннар: «Бер һәм күп», «Кем нәрсә эшли», «Курчакны киендер», «Яшелчәләр», «Жиләк-жимешләр», «Кечкенә рәсемнәрне таратып сал», “Кәрзиндә нәрсә бар?”, “Төсә буенча тап”, “Бу кем?”, “Бу нәрсә?” һ.б.
14. Журналлар: «Мәгариф», «Салават күпере».
15. Документация: портфолио, папкалар, диагностика һәм аның өчен инструментарий, анкеталар, планнар: перспектив һәм календарь, еллык, УМКны тормышка ашыру, рус телле тәрбиячеләрне татар теленә өйрәтү.
16. Уеннар тупланган папкалар: хәрәкәтле уеннар, халык уеннары, бармак уеннары.

Кушымта №9

№	Бәйрәмнең исеме	Үткәру вакыты
1.	“1 нче сентябрь – белем көне”.	Сентябрь
2.	“Көз бәйрәме”	Октябрь
3.	“Әнием – матурым”. Әниләр көненә багышланган бәйрәм.	Ноябрь
4.	«23 февраль – Ватанны саклаучылар көн». Ватанны саклаучылар көненә багышланган бәйрәм.	Февраль
5.	«Муса Жәлилгә багышлан» – хәтер кичәсе.	Февраль
5.	“Туган телем – бөек анам теле.” Халыкара телләр көненә багышланган бәйрәм.	Февраль
6.	8 Март- әниләр бәйрәме!	Март

7.	“Нәүрүз” бәйрәме	Апрель
8.	“Без – Тукай оныклары”. Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукайның туган көненә багышланган бәйрәм.	Апрель
9.	“9 май- жинү бәйрәме!”	Май
10.	Без – бәхетле балалар!” Балаларны яклау көненә багышланган бәйрәм.	Май
11.	“Сабан туге – хезмәт туге”. Татар халкының милли бәйрәме.	Июнь

Кушымта №10

Уртанчылар төркеменен «Минем өем» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1.А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 1 данә
	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, сабуллаша».	Һәрберсе 1 данә
	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян; 1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп; 1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	Һәрберсе 1 данә
2.А3 форматында өй рәсеме.	Өй макеты	1 данә
3. А 5 фарматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлеген өчен атрибутилар.	Битлекләр: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һәрберсе 15 данә
	Бармак уеннары өчен атрибутилар: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һәрберсе 15 данә

**Зурлар төркеменен «Уйный-уйный үсәбез» укыту методик комплекты
буенча күрсәтмә, таратма материаллар.**

1. А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Җиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киёмнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Өй жиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар» (1-10)	1 данә
2. А 5 фарматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киёмнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә

	Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	
	«Жиләк-жимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй жиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
3. Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлегә өчен атрибутлар.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчәнлегә өчен атрибутлар.	1. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: эти аю, эни аю, бала аю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян. өстәл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе 15 данә

Мәктәпкә әзерлек төркеменен «Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1. А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгәрә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, әби утыра, бабый йоклый.	Һәрберсе 1 данә
2. А 5	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап,	Һәрберсе 3

фарматында таратма рәсемнәр.	альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл төсләрдә).	Һәрберсе 3 данә
	Шарлар - (сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 3 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгәрә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгәрә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч жырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, эни кул юа, эти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, эби утыра, бабай йоклый.	Һәрберсе 4 данә
3. 8x10 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгәрә, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай.	Һәрберсе 2 данә
4. 15x20 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгәрә, укый, рәсем ясый, жырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, эби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, этәч, тавык, үрдәк, керпе, тычкан.	Һәрберсе 1 данә
5. Театр эшчәнлегә өчен атрибутлар.	Битлекләр: төлке, курчак, туп, тавык, этәч, бүре, керпе, үрдәк, тычкан, эби, бабай, кыз, малай, эт, песи, эни, эти, шалкан.	Һәрберсе 6 данә
	«Шалкан» өстәл театры атрибутлары: Эби, бабай, кыз, малай, эт, песи, эни, эти, тычкан, шалкан.	Һәрберсе 1 данә

Укуты- методик эсбаплар

Закирова К.В. Мортазина Л.Р. методик кулланма Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак – Казан, 2011.

Закирова К.В. Балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-эниләр өчен хрестоматия Балачак аланы – РИЦ, 2011.

Шаехова Р.К. Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы – РИЦ, 2012

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. Татарча сөйләшәбез 4–5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек - Казан, 2011.

«Татарча сөйләшәбез» Эш дәфтәре 4–5 яшьлек балалар өчен –Казан, 2011.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. Татарча сөйләшәбез 5–6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек - Казан, 2012.

«Татарча сөйләшәбез» Эш дәфтәре 5–6 яшьлек балалар өчен –Казан, 2012.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. Татарча сөйләшәбез 6–7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек - Казан, 2012.

«Татарча сөйләшәбез» Эш дәфтәре 6–7 яшьлек балалар өчен –Казан, 2012.

Белем бирү эшчәнлеге челтәре (якынча)

№	Атна көннәре	Төркемнәр	Эшчәнлекләр вакыты
1.	Дүшәмбе	1 нче мәктәпкә эзерлек төркеме	8.50-9.20
		7,9,6 нчы төркемнәрдә режим вакытларында	
2.	Сишәмбе	5 нче зурлар төркеме	9.05-9.30
		6 нчы мәктәпкә эзерлек төркеме	9.40-10.10
		4,9 нчы төркемнәрдә режим вакытларында 3 нче кечкенәләр төркемендә режим вакытында уеннар	
3.	Чәршәмбе	2 нче зурлар төркеме	9.25- 9.50
		7,4,5 нче төркемнәрдә режим вакытларында 8 нче кечкенәләр төркемендә режим вакытында уеннар	
4.	Пәнжешәмбе	1 нче мәктәпкә эзерлек төркеме	9.00-9.30
		6 нчы мәктәпкә эзерлек төркеме	9.40-10.10
		2,4,7 нче төркемнәрдә режим вакытларында 3 нче кечкенәләр төркемендә режим вакытында уеннар	
5.	Жомга	1,2,5,9 нчы төркемнәрдә режим вакытларында 3нче кечкенәләр төркемендә режим вакытында уеннар	

2.11 Тәрбияченең эш көне бүленеше (якынча)

Атна көннәре	Балалар белән эш	Педагоглар белән эш	Әти-әниләр белән эш	Методик эш
Дүшәмбе	8.00-8.30 индивидуаль эш 8.50-9.20 эшчәнлек 9.25-10.25	13.00-14.00 кечкенәләр төркеме тәрбиячеләре белән эш		8.30-8.40 эшчәнлеккә эзерлек 12.00 -12.30 тәрбиячеләр белән эшләр

	<p>режим вакытында уеннар 10.25- 11.20 Саф хавада сүзле-хәрәкәтле уеннар. 11.30-12.00 индивидуаль эш 15.20-16.00 мультифильм карау, дәфтәрләр белән эш, уеннар 16.00-17.30 индивидуаль эш</p>			<p>өчен әзерләнү 14.00-15.00 планнар төзү, документлар белән эшләү, эшчәнлеккә әзерлек</p>
Сишәмбе	<p>8.00-8.30 индивидуаль эш 8.40-8.50 кечкенәләр төркемдә уеннар уйнау 9.05-10.10 эшчәнлекләр 10.15-10.35 режим вакытында уеннар 10.45- 11.40 Саф хавада сүзле-хәрәкәтле уеннар. 11.40-12.00 индивидуаль эш 15.20-15.55 мультифильм карау, дәфтәрләр белән эш, уеннар 16.00-17.30 индивидуаль эш 15.55- 17.30 индивидуаль эш</p>	<p>13.00 -14.00 зурлар төркеме тәрбиячеләре белән эш 14.00-15.00 яшь белгечләргә консультация</p>		<p>8.30-8.40 эшчәнлеккә әзерлек 12.00-12.30 тәрбиячеләр белән эшләү өчен әзерләнү</p>
Чәршәмбе	<p>8.00-8.30 индивидуаль</p>	<p>14.00 -15.00 рус милләтеннән</p>		<p>8.30-8.40 эшчәнлеккә</p>

	<p>эш 8.40- 8.50 кечкенэлэр төркемендэ уеннар уйнау 9.25- 10.25 эшчэнлеклэр 10.25-11.00 индивидуаль эш 11.00-11.30 Саф хавада сүзле-хэрэкэтле уеннар. 11.30-12.30 индивидуаль эш 15.20-16.20 мультифильм карау, дэфтэрлэр белэн эш,уеннар 16.20-17.30 индивидуаль эш</p>	<p>булган тәрбиячелэр белэн эш</p>		<p>эзерләнү 13.00-14.00 рус милләтеннән булган тәрбиячелэр белэн эшләр өчен эзерләнү 15.00-15.20 планнар, документлар белэн эшләр</p>
Пәнжешәмбе	<p>8.15-8.25 кечкенэлэр төркемендэ уеннар уйнау 8.50-10.10 эшчэнлеклэр 10.35-11.00 индивидуаль эш 11.00-12.00 Саф хавада сүзле-хэрэкэтле уеннар. 12.00-12.30 индивидуаль эш 15.20-16.10 мультифильм карау, дэфтэрлэр белэн эш,уеннар 16.10-17.00 индивидуаль эш 17.00-17.30 Эти – энилэргэ консультация</p>	<p>14.00-15.00 уртанчылар төркеме тәрбиячелэре белэн эш</p>	<p>17.00-17.30 эти-энилэр өчен индивидуаль консультациялэр</p>	<p>8.00-8.15 эшчэнлеккэ эзерләнү 13.00-14.00 тәрбиячелэр белэн эшләр өчен эзерләнү</p>

Жомга	8.00-8.30 индивидуаль эш 8.40- 10.20 Режим вакытында уеннар 10.30-11.00 Саф хавада сүзле-хэрэкэтле уеннар 11.00-12.00 индивидуаль эш 15.20- 16.10 мультфильм карау, дэфтэрлэр белэн эш, уеннар 16.10-17.30 индивидуаль эш	14.00-15.00 яшь белгечлэр белэн эш		8.30-8.40 эшчэнлеккэ эзерләнү 12.00-12.30 яшь тәрбиячелэр белэн эшлэү өчен эзерләнү 14.00-15.00 планнар, документлар белэн эшлэү, атрибутлар эзерлэү